	AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ **“NAXÇIVAN” UNİVERSİTETİ** **FƏNN SİLLABUSU** Təsdiq edirəm:___________(kafedra müdiri) Tarix: 01 fevral 2022	
Fənnin təsviri	**Fənn (adı, krediti)**	Ətraf mühitin iqtisadiyyatı
	Fakültə	İqtisadiyyat
	İxtisas	İqtisadiyyat
	Səviyyə (bakalavriat, magistratura)	Bakalavriat
	Kurs	I
	Semestr	I
	Təlimçi	Abbasova Mayisə Məmməd qızı, baş müəllim
	e-mail	abbasovaruziya@gmail.com
	Telefon	050 434 97 90
	Dərs günləri və saatları	I gün 1-ci s., III gün 3-cü s.,,V gün 1-ci saat.
Tədris dili	Azərbaycan	
Baza/ Seçmə	Baza	
Tələb olunan dərsliklər və dərs materialları	**Əsas ədəbiyyat** 1.Ş.Göyçaylı, T.İsmayılov “Təbiətdən istifadənin iqtisadiyyatı və ekoloji əsasları”, dərslik. Bakı 2009, səh. 66-77. 2.Tahir Quliyev-Təbiətdən istifadənin və ətraf mühitin mühafizəsinin iqtisadiyyatı Baki.2006.s 260 3.M.C.Atakişiyev-Təbiətdən istifadənin iqtisadiyyatı. Baki; 2004,s219 4. Z.S.Məmmədov –Təbiətdən istifadənin iqtisadiyyatı. Bakı-2010,s 229 5.Ə.A.Əskərov- Ətraf mühitin qorunması və təbii sərvətlərdən istifadə B.1989s249	
	Əlavə ədəbiyyat 1.Qurbanzadə A.A. Ekologiya: sosial- iqtisadi əsasları. Bakı.2010, s.159 2.Məmmədov Z.S. “Təbiətdən istifadənin iqtisadiyyatı”, Dərs vəsaiti, ADNA nəşriyyatı, Bakı.2010, s.229	
İstifadə ediləcək web səhifələr		
Fənnin xülasəsi	Ətraf mühitin iqtisadiyyatı predmetini insanlar ilə ətrah mühit arasındakı qarşılıqlı əlaqədə yaranan prosesler, təbiətin gücü və resurslardan istifadə, onlarin mühafizəsi, bərpası, yeni ekoloji-iqtisadi münasibətlər təşkil edir.	
Fənnin məqsədləri	Ətraf mühitin iqtisadiyyatı predmetinin məqsədi cəmiyyətin təbii resurslarla təminatının məqbulluğu, onlara geniş istifadə şəraitinin yaradıması, təbii mühitin məhsuldarlığının artırılması, bərpa olunmayan təbii ehtiyatların kompleks istifadəsi, itkinin qarşısının alınması, ətraf mühitə texnogen tullantıların atılmasının yeni texnologiyanın tədbiqi ilə azaldılması və əhali sağlamlığına təsirin minimuma endirilməsindən ibarətdir. Ətraf mühitin iqtisadiyyatı fənni müxtəlif miqyaslı və səviyyəli ekoloji-iqtisadi sistem əsasında fəaliyyət göstərir. Ekoloji-iqtisadi sistem dedikdə iqtisadiyyat ilə təbiətin 3 inteqrasiyası, təbiətdə baş verən hadisələrlə ictimai istehsalın birgə fəaliyyəti və qarşılıqlı əlaqəsi başa	

<table>
<tr><td></td><td colspan="2">düşülür. Ekoloji-iqtisadi sistemin mühüm gostəricisiregionallıq və ayri-ayri ərazilərin inkişafıdır.</td></tr>
<tr><td>Öyrənmə nəticələri</td><td colspan="2">Kursun sonunda tələbələr bilməlidir:
1.Ətraf mühitin iqtisadiyyatı fənninin nəzəri metodologiyasını mənimsəyir.
2. İqtisadi sferada baş verən dəyişiklikləri dinamik olaraq təhlil edir.
3. Tələbələrə təbiətin mühafizəsinin qaydalarını öyrədir.
4. Təbiət və cəmiyyət əlaqələrinin formalaşması və qanunauyğunluqları öyrənir
5. Təbii sərvətlərdən tarazlı istifadə edilməsinə dair konsepsiyalar</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Tədris metodları</td><td>Mühazirə</td><td>45 saat</td></tr>
<tr><td>Qrup müzakirəsi</td><td>30 saat</td></tr>
<tr><td>Təcrübi məşğələ</td><td></td></tr>
<tr><td>Simulyasiya</td><td></td></tr>
<tr><td>Layihə</td><td></td></tr>
<tr><td>Digər</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="10">Qiymətləndirmə</td><td>Mövzunun mənimsənilməsi</td><td>Faiz nisbəti (%) və ya bal</td></tr>
<tr><td>Balların maksimum miqdarı</td><td>100 bal</td></tr>
<tr><td>1. Semestr ərzində toplanmış maksimum bal</td><td>50 bal (50%)</td></tr>
<tr><td>- Dərsə davamiyyətə görə maksimum bal</td><td>10 bal (10%)</td></tr>
<tr><td>- Tələbələrin sərbəst işinə görə maksimum bal</td><td>10 bal (10%)</td></tr>
<tr><td>- Seminar və laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə maksimum bal</td><td>30 bal (30%)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Qeyd: seminar dərslərində tələbənin jurnalda ən azı 3 (üç qiyməti olduğu halda, ona tədrisin bu növü üzrə ballar hesablanır. Əks təqdirdə tələbəyə bal hesablanmır.</td></tr>
<tr><td>2. İmtahan nəticələrinə görə maksimum bal</td><td>50 bal (50%)</td></tr>
<tr><td colspan="2">3. Fənnin mənimsənilməsi qaydası: semestr ərzində imtahan nəticəsinə görə toplanan balların cəmi 50-dən yuxarı olan tələbələr fənni mənimsəmiş hesab edilir.
- 51 baldan aşağı – “qeyri kafi” – F
- 51 – 60 - “qənaətbəxş” – E
- 61 – 70 – “kafi” – D
- 71 – 80 – “yaxşı” – C
- 81 – 90 – “çox yaxşı” – B
- 91 – 100 – “əla” - A</td></tr>
<tr><td>Cəmi:</td><td>100 bal (100%)</td></tr>
<tr><td>Qiymətl. metodları</td><td colspan="2">Yazılı imtahan</td></tr>
<tr><td>Qaydalar</td><td colspan="2">Davamiyyət: Fənn üzrə ayrılmış bütün saatların 25%-dən çoxunda iştirak etməyən tələbə imtahana buraxılmır.
Buraxılmış imtahan və ya tapşırıqlar: Tələbə planlaşdırılan təqdimatda və ya imtahanda iştirak edə bilməyəcəyi təqdirdə əvvəlcədən məlumat verməlidir. Tam sinif iştirakı və təyin olunmuş ev tapşırığını yerinə yetirilməsi gərəklidir.
Tədqiqat işlərində, hazırlanmış layihələrdə istifadə olunan mənbələrə istinad verilməlidir. Bununla birlikdə, tələbə tərəfindən təhlil edilmədən,</td></tr>
</table>

		yalnız istinad və sitatlardan ibarət olan hər hansı bir tədqiqat işi qəbul edilə bilməz. Testlər zamanı köçürmə, təyin edilmiş qaydalara tabe olunmadığı təqdirdə tələbə imtahan nəticəsinin ləğv olunmağı ehtimalı daxil olmaqla cəzalandırılacaqdır. Təqdimatların / layihə sənədlərinin mövzuları fənni tədris edən müəllim tərəfindən əvvəlcədən müəyyənləşdiriləcəkdir. Müəllim ilə əvvəlcədən razılaşdırıldığı təqdirdə digər tələbələrlə əməkdaşlığa icazə verilə bilər.	
Tematik plan			
Həftə	**Tarix**	**Mövzular**	**Dərslik / Tapşırıq / Ədəbiyyat**
1		**Mövzu 1.** **“Ətraf mühitin iqtisadiyyatı” fənninin predmeti, metodları, məqsədi, vəzifələri və funksiyaları.** Qısa icmal: Ətraf mühitin iqtisadiyyatı fənni müxtəlif miqyaslı və səviyyəli ekoloji-iqtisadi sistem əsasında fəaliyyət göstərir. Ekoloji-iqtisadi sistem dedikdə iqtisadiyyat ilə təbiətin 3 inteqrasiyası, təbiətdə baş verən hadisələrlə ictimai istehsalın birgə fəaliyyəti və qarşılıqlı əlaqəsi başa düşülür. Ekoloji-iqtisadi sistemin mühüm gostəricisi regionallıq və ayri-ayri ərazilərin inkişafidır.	1.Azərbaycan XXI əsrin astanasında. Elmi-praktiki konfransın materialları. Bakı-1998. 2. Azərbaycan Respublika-sının ekoloji qanunvericiliyi. (normativ-hüquqi aktlar toplusu). I cild. Bakı, 2006, s.760 3. 3.Ataşov B.X. Ərzaq təhlü-kəsizliyinin aktual problem-ləri. Bakı.2005.s.336. 4. Ş.Göyçaylı, T.İsmayılov “Təbiətdən istifadənin iqtisadiyyatı və ekoloji əsasları”, dərslik. Bakı 2009, səh. 66-77
2		**Mövzu 2.** **Ətraf mühitin iqtisadiyyatının qanuna uyğunluqları və prinsipləri. Ətraf mühitə antropogen təsir amilləri** Qısa icmal: Dayanıqlı inkişaf anlayışının əsasını təşkil edən iqtisadi qərarların qəbul edilməsində uzunmüddətli ekoloji problemlərin nəzərə alınması vacibdir. Burada əsas vəzifə ətraf mühiti çirkləndirən mənbələr və onların aradan qaldırılması üçün yolların axtarılmasına yönəlməlidir. Təbiətdən istifadənin konsepsiyası, resurslara qənaət olunması ilə iqtisadi artımın konsepsiyasına əsaslanmalıdır.	1. Bayramov K.B. Təbiətdən istifadənin iqtisadi və ekoloji problemləri. ADPU. Bakı.2012, s.120 2.Böyük İqtisadi Ensiklope-diya. Bakı. “ŞərqQərb” nəşriyyatı.2012. I,II,III,IV,V cildlər. 3.Balayev R.Ə., Urbaniza-siya: şəhər iqtisadiyyatı və ərzaq problemi. Bakı.2007, s.295. 4.Z.S.Məmmədov –Təbiət-dən istifadənin iqtisadiyyatı. Bakı-2010,s 229

3		**Mövzu 3.** **Təbii şərait və resurslar, onların istifadənin ekoloji qiymətləndirilməsi.**. Qısa icmal: Təbii şərait – təbiətin elementləri olub, istehsal prosesində bilavasitə istifadə olunmur, lakin insanların həyat fəaliyyətinə təsir göstərir. Təbii şəraitdən ən çox asılı olan sahələr kənd təsərrüfatı, hasilat sənayesi, nəqliyyatın ayrı-ayrı sahələri, rekreasiya fəaliyyəti və s.-dir. Təbii şərait insanların təsərrüfat fəaliyyətinə ya əlverişli (optimal temperatur rejimi, havanın rütubətliliyi və i.a.) və ya neqativ təsirlər göstərir. Yüksək dağlıq relyef, sərt iqlim, daimi donuşluq, bataqlıq, səhralar ərazilərin təsərrüfat öbaxımından mənimsənilməsini çətinləşdirir.	1. Bayramov K.B. Təbiətdən istifadənin iqtisadi və ekoloji problemləri. ADPU. Bakı. 2012, s.120 2. Böyük İqtisadi Ensiklopediya. Bakı. “ŞərqQərb” nəşriyyatı.2012. I,II,III,IV,V cildlər. 3. Balayev R.Ə., Urbanizasiya: şəhər iqtisadiyyatı və ərzaq problemi. Bakı.2007, s.295. 4.Z.S.Məmmədov–Təbiətdən istifadənin iqtisadiyyatı. Bakı-2010,s 229 5.Ə.A.Əskərov- Ətraf mühitin qorunması və təbii sərvətlərdən istifadə B.1989
4		**Mövzu 4.** **Ətraf təbii mühitin və təbiətdən istifadənin iqtisadi qiymətləndirilməsi** Qısa icmal: İqtisadi qiymətlənmənin əsas məsələlərindən biri təbii sərvətlərin təssərüfat dövriyyəsindən çıxarılması cəmiyyətə dəyən maddi ziyanın müəyyənləşdirməsidir: (su anbarlarının tikintisindən torpaqların su basmasından dəyən ziyan, tikintiyə ayrılmış torpaqların qiymətləndirilməsi). Təbii sərvətlərin iqtisadi qiymətlənməsi labüddür və təbiəti mühafizə tədbirlərinin effektliyini nəzərə almaqla, həmin tədbirlərə sərf olunan xərcləri vuralan ziyanların aradan qaldırılması ilə müqayisə edərək müəyyənləşdirmək olar. İqtisadi qiymətləndirilmə təbiətdən istifadənin ödənişliliyi əsasında müəyyənləşir.	1. Əliyev T.N. Ekoloji menecment. Bakı.2006. 2. Göyçaylı Ş.V., İsmayılov T.Ə. Təbiətdən istifadənin iqtisadi və ekoloji əsasları (dərslik). Bakı. 2006, s.176 3..Balayev R.Ə., Urbanizasiya: şəhər iqtisadiyyatı və ərzaq problemi. Bakı.2007, 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. Bakı. “ŞərqQərb” nəşriyyatı.2012. I,II,III,IV,V cildlər.
5		**Mövzu 5.** **Azərbaycan qoruqları, milli parkları və yasaqlıqları.** Qısa icmal: Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri son 40 il ərzində daha da kəskinləşmişdir. Lakin son 100-150 ildə, xüsusən	1.Xəlilov T.A. Ekologiya və ətraf mühiti mühafizənin əsasları. Bakı.2009, s. 232 2. İbrahimov İ.H. Məhsuldar qüvvələrin yerləşdirilməsi. Dərs vəsaiti. BBU nəşr., Bakı-2014, s.212.

		də XX əsr ərzində sənayenin, nəqliyyat və kənd təsərrüfatının inkişafı Azərbaycanın sosial-iqtisadi tərəqqisinə və xalqın mədəni yüksəlişinə səbəb olsa da, Respublikanın təbii şəraitində əsaslı dəyişikliklər üçün zəmin yaratmışdır.	3. Əliyev T.N. Ekoloji menecment. Bakı.2006, s.453 4..Balayev R.Ə., Urbanizasiya: şəhər iqtisadiyyatı və ərzaq problemi. Bakı.2007,
6		**Mövzu 6.** **Ətraf mühitin mühafizəsi fəaliyyətinin iqtisadi və ekoloji effektivliyi.**. Qısa icmal: Təbiəti mühafizə fəaliyyətinin iqtisadi effektivliyi onun səmərəliyini göstərir, başqa sözlə, təbiəti mühafizə tədbirlərinin təmin və nəticələri arasında olan xərclərin müna-sibətidir. Ətraf mühitin mühafizəsinin xərc-lərinin iqtisadi effektivliyinin qiymət-ləndirilməsi məhdud miqdar materialların səmərəli istifadəsi və müəssisənin maliyyə resursları üçün vacibdir.	1.Quliyev T.Ə. Təbiətdən istifadənin və ətraf mühitin mühafizəsinin iqtisadiyyatı. Bakı-2006, s.260 2.Qurbanzadə A.A. Ekologiya: sosial-iqtisadi əsasları. Bakı.2010, s.159 3.Məmmədov Z.S. "Təbiət-dən istifadənin iqtisadiyyatı", Dərs vəsaiti, ADNA nəşriyyatı, Bakı.2010, s.229
7		**Mövzu 7.** **Ətraf mühitdən istifadənin idarə edilməsi və hüquqi müdafiəsi**. Qısa icmal: Təbiətdən istifadənin idarəedilməsi – təbii ehtiyatlardan səmərli istifadənin və təbii ehtiyatların yenidən istehsal edilməsinin, ətraf mühitin müha-fizəsinin təşkil edilməsi, o cümlədən ekolo-jiistifadənin idarəedilməsi mexanizmi me-tod, funksiya və təşkilati strukturları (idarə-etmə orqanlarını) özündə birləşdirir. İdarə-etmə metodları – idarə edilən obyektlərin davranış və fəaliyyətinə təbiətdən səmərəli istifadənin təmin edilməsi və ətraf mühitin mühafizəsi məqsədi ilə təsir etmə üsullarıdır.	1. Bayramov K.B. Təbiətdən istifadənin iqtisadi və ekoloji problemləri. ADPU. Bakı. 2012, s.120 2. Böyük İqtisadi Ensiklope-diya. Bakı. "ŞərqQərb" nəşriyyatı.2012. I,II,III,IV,V cildlər. 3. Balayev R.Ə., Urbanizasi-ya: şəhər iqtisadiyyatı və ərzaq problemi. Bakı.2007, s.295. 4.Z.S.Məmmədov–Təbiətdən istifadənin iqtisadiyyatı. Bakı-2010,s 229 5.Ə.A.Əskərov- Ətraf mühi-tin qorunması və təbii sərvət-lərdən istifadə B.1989

8		**Mövzu 8.** **Təsərrüfat sahələrində ekoloji menecment, audit və pasportlaşdırma** Qısa icmal: Müəssisədə ekoloji menecmentin zərurəti, bir çox hallarda, insanın müasir dünyada yaşamanın, həm işçi, həm də yer üzündə yaşayan bütün insanlara aid edilən, ekoloji problemlərin yaranmasıdır. Müəssisənin ekoloji menecmenti (ekomenecment), ətraf mühitin qorunması ilə əlaqədar olan, müəssisə idarəetmənin bütün aspektlərini əhatə edir və onun funksiyaları: planlaşdırma, təşkilat, motivasiya, nəzarətdir.	1.Xəlilov T.A. Ekologiya və ətraf mühiti mühafizənin əsasları. Bakı.2009, s. 232 2. İbrahimov İ.H. Məhsuldar qüvvələrin yerləşdirilməsi. Dərs vəsaiti. BBU nəşr., Bakı-2014, s.212. 3. Əliyev T.N. Ekoloji menecment. Bakı.2006, s.453 4..Balayev R.Ə., Urbanizasiya: şəhər iqtisadiyyatı və ərzaq problemi. Bakı.2007,
9		**Mövzu 9.** **Ətraf mühitin mühafizəsi və istifadəsi sahəsində ekoloji normalaş-dırma, monitorinq və ekspertiza.** Qısa icmal: Təbiətdən istifadənin təsərrüfat mexanizmində vacib yer təbiətin mühafizə edilməsi üzrə fəaliyyətin proqnozlaşdırılması və planlaşdırılmasına və təbii ehtiyatla-rdan səmərəli istifadəyə və ya ekoloji-iqtisadi proqnozlaşdırma və planlaşdırmaya ayrılır. Təbiətdən istifadənin plan-proqnozunun hazırlanmasının əhəmiy-yətli xüsusiy-yətlərindən biri planlaşdırma obyektinin həm sosial-iqtisadi, həm də təbii proseslər və hadisələrlə bağlı olmasıdır.	1. Bayramov K.B. Təbiətdən istifadənin iqtisadi və ekoloji problemləri. ADPU. Bakı. 2012, s.120 2. Böyük İqtisadi Ensiklopediya. Bakı. “ŞərqQərb” nəşriyyatı.2012. I,II,III,IV,V cildlər. 3. Balayev R.Ə., Urbanizasiya: şəhər iqtisadiyyatı və ərzaq problemi. Bakı.2007, s.295. 4.Z.S.Məmmədov–Təbiətdən istifadənin iqtisadiyyatı. Bakı-2010,s 229 5.Ə.A.Əskərov- Ətraf mühitin qorunması və təbii sərvətlərdən istifadə B.1989
10		**Mövzu 10.** **Ətraf mühitdən istifadənin və mühafizənin iqtisadi mexanizmləri, onların stimullaşdırılması.** Qısa icmal: Təbiətin mühafizə edilməsi üzrə proqnozlaşdırma və planlaşdırma ərazi və sahə səviyyəsində icra edilir. Dövlət səviyyəsində ərazi proqnozlaşdırılması və planlaşdırılması əsaslandırılmış ekoloji inkişafı və ərazinin ekoloji həcmini nəzərə	1.Xəlilov T.A. Ekologiya və ətraf mühiti mühafizənin əsasları. Bakı.2009, s. 232 2. İbrahimov İ.H. Məhsuldar qüvvələrin yerləşdirilməsi. Dərs vəsaiti. BBU nəşr., Bakı-2014, s.212. 3. Əliyev T.N. Ekoloji menecment. Bakı.2006, s.453

		almaqla ölkənin istehsal gücünün yerləşdirilməsini təmin etmək üçündür. Yerlərdə ətraf mühitin mühafizənin plan-proqnozları müvafiq icraedici orqanlar tərəfindən inzibati-ərazi vahidlər arasında ictimai ekoloji təşkilatların iştirakı ilə hazırlanır	4..Balayev R.Ə., Urbanizasiya: şəhər iqtisadiyyatı və ərzaq problemi. Bakı.2007,
11		**Mövzu 11** **Ətraf mühitin mühafizəsi və istifadəsi tədbirlərinin sosial-iqtisadi problemləri və maliyyələşdirilməsi .** Qısa icmal: Ətraf mühitin mühafizəsi və təbii resurslardan səmərəli istifadə üzrə tədbirlərin və proqramların maliyyələşdirilməsi aşağıdakı mənbələr hesabına həyata keçirilir: 1) respublika büdcəsi və yerli büdcələr; 2) ətraf mühitin mühafizəsi təyinatlı dövlət büdcə fondlarının vəsaitləri; 3) hüquqi şəxslərin və fərdi sahibkarların vəsaitləri; 4) vətəndaşların, o cümlədən əcnəbilərin vəsaitləri; 5) bank kreditləri; 6) xarici investisiyalar; 7) digər mənbələr.	1.Xəlilov T.A. Ekologiya və ətraf mühiti mühafizənin əsasları. Bakı.2009, s. 232 2. İbrahimov İ.H. Məhsuldar qüvvələrin yerləşdirilməsi. Dərs vəsaiti. BBU nəşr., Bakı-2014, s.212. 3. Əliyev T.N. Ekoloji menecment. Bakı.2006, s.453 4..Balayev R.Ə., Urbanizasiya: şəhər iqtisadiyyatı və ərzaq problemi. Bakı.2007,
12		**Mövzu 12** **Ətraf mühitdən istifadədə ekoloji sahibkarlıq, ekoloji marketinq və ekoloji sığorta.** Qısa icmal: Ekologiya baxımından sahibkarlıq fəaliyyətinin müsbət tərəfi əsas fəaliyyəti insanların sağlamlığına və ətraf mühitə zərərin vurulmasının qarşısını alan malların istehsalı, iş və xidmətlərin görülməsi olan ekoloji sahibkarlığın yaradılmasıdır. Ekoloji sahibkarlığın maraqlar dairəsinə bu və ya digər ekoloji problemlərin həlli ilə bilavasitə bağlı olan istehsalat-kommersiya, vasitəçilik, məsləhət, elmi-tədqiqat fəaliyyətinin bütün növləri daxildir.	1.Xəlilov T.A. Ekologiya və ətraf mühiti mühafizənin əsasları. Bakı.2009, s. 232 2. İbrahimov İ.H. Məhsuldar qüvvələrin yerləşdirilməsi. Dərs vəsaiti. BBU nəşr., Bakı-2014, s.212. 3. Əliyev T.N. Ekoloji menecment. Bakı.2006, s.453 4..Balayev R.Ə., Urbanizasiya: şəhər iqtisadiyyatı və ərzaq problemi. Bakı.2007,

13		**Mövzu 13** **Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitdən istifadənin müasir vəziyyəti və tənzimlənməsinin ekoloji-iqtisadi istiqamətləri.** Qısa icmal: Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin mühafizəsi məsələləri son 40 il ərzində daha da kəskinləşmişdir. Lakin son 100-150 ildə, xüsusən də XX əsr ərzində sənayenin, nəqliyyat və kənd təsərrüfatının inkişafı Azərbaycanın sosialiqtisadi tərəqqisinə və xalqın mədəni yüksəlişinə səbəb olsa da, Respublikanın təbii şəraitində əsaslı dəyişikliklər üçün zəmin yaratmışdır.	1.Ş.Göyçaylı, K.N.Mikayılov və b. Təbiətdən istifadənin iqtisadi və ekoloji əsasları, Bakı 2006 2.Q.Məmmədov, M.Xəlilov, Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi, Bakı 2005 3.N.Nəbiyev İqtisadiyyat, cəmiyyət, ekoloji mühit, Bakı 2000 4.Q.B.Xəlilov. Heyvan biokimyasının əsasları. Bakı. 1987.
14		**Mövzu 14.** **Qlobal ekoloji problemlər, davamlı inkişaf və ekoloji təhlükəsizlik.** Qısa icmal: Respublikamızda və dünya ölkələrində sistemli-statistik tədqiqat-ların keçirilməsi göstərir ki, iqtisadiyyatın səviyyəsi və ekoloji sistemlərin vəziyyəti hazırda və gələcəkdə də bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədardır. Həmin qarşılıqlı əlaqənin möhkəmliyi dünyanın ayrı-ayrı regionlarında ətraf mühitin vəziyyə-tinə antropogen mənfi təsirlər nəticəsində pisləşmələrin və gərgin-ləşmələrin getdikcə artmasından asılıdır. Belə qarşılıqlı təsir yaxın zamanlarda lokal xarakter daşıyırdısa hazırda təsərüfat fəaliyyətinin geniş-lənməsi nəticəsində regional və qlobal dəyişkənliyə səbəb olmuşdur.	1.Quliyev T.Ə. Təbiətdən istifadənin və ətraf mühitin mühafizəsinin iqtisadiyyatı. Bakı-2006, s.260 2.Qurbanzadə A.A. Ekologiya: sosial-iqtisadi əsasları. Bakı.2010, s.159 3.Məmmədov Z.S. “Təbiət-dən istifadənin iqtisadiyyatı”, Dərs vəsaiti, ADNA nəşriyyatı, Bakı.2010, s.229

15		**Mövzu 15.** **Ətraf mühitdən istifadə və təbiəti mühafizə fəaliyyətində beynəlxalq əməkdaşlıq.** Ətraf mühitdən istifadə və təbiəti mühafizə fəaliyyətində beynəlxalq əməkdaşlığın böyük rolu və onun təşkil edilməsinə baxılır Təbiətin mühafizəsi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın ən mühüm aspektlərindən biri milli hökumətlərə ekoloji-iqtisadi proqramlarını həyata keçirmək üçün bir sıra beynəlxalq təşkilatların maliyyə köməyi göstərməsi imkanlarıdır.	1.Ş.Göyçaylı, K.N.Mikayılov və b. Təbiətdən istifadənin iqtisadi və ekoloji əsasları, Bakı 2006 2.Q.Məmmədov, M.Xəlilov, Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi, Bakı 2005 3.N.Nəbiyev İqtisadiyyat, cəmiyyət, ekoloji mühit, Bakı 2000 4.Q.B.Xəlilov. Heyvan biokimyasının əsasları. Bakı. 1987.
Seminar məşğələləri.Cəmi-30 saat			
1		**Mövzu 1. "Ətraf mühitin iqtisadiyyatı" fənninin predmeti, metodları, məqsədi, vəzifələri və funksiyaları..**	2 s.
2		**Mövzu 2. Ətraf mühitin iqtisadiyyatının qanuna uyğunluqları və prinsipləri. Ətraf mühitə antropogen təsir amilləri .**	2 s.
3		Mövzu 3. **Təbii şərait və resurslar, onların istifadənin ekoloji qiymətləndirilməsi**	2 s.
4		**Mövzu 4. Ətraf təbii mühitin və təbiətdən istifadənin iqtisadi qiymətləndirilməsi**	2 s.
5		**Mövzu 5. Azərbaycan qoruqları, milli parkları və yasaqlıqları.**	2 s.
6		**Mövzu 6. Ətraf mühitin mühafizəsi fəaliyyətinin iqtisadi və ekoloji effektivliyi..**	4 s.
7		**Mövzu 7. Ətraf mühitdən istifadənin idarə edilməsi və hüquqi müdafiəsi**	2 s.
8		**Mövzu 8. Təsərrüfat sahələrində ekoloji menec-ment, audit və pasportlaşdırma**	
9		**Mövzu 9 Ətraf mühitin mühafizəsi və istifadəsi sahəsində ekoloji normalaş-dırma, monitorinq və ekspertiza.**	2 s.
10		**Mövzu 10. Ətraf mühitdən istifadənin və mühafizənin iqtisadi mexanizmləri, onların stimullaşdırılması..**	4 s.
11		**Mövzu 11. Ətraf mühitin mühafizəsi və istifadəsi tədbirlərinin sosial-iqtisadi prob-lemləri və maliyyələşdirilməsi**	2 s.
12		**Mövzu 12. Ətraf mühitdən istifadədə ekoloji sahibkarlıq, ekoloji marketinq və ekoloji**	2 s.

		sığorta.	
13		**Mövzu 13. Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitdən istifadənin müasir vəziyyəti və tənzimlənməsinin ekoloji-iqtisadi istiqamətləri.**	2 s.
14		**Mövzu 14. Qlobal ekoloji problemlər, davamlı inkişaf və ekoloji təhlükəsizlik..**	2 s.
15		**Mövzu 15 Ətraf mühitdən istifadə və təbiəti mühafizə fəaliyyətində beynəlxalq əməkdaşlıq.**	2 s.

Fənn müəllimi: baş müəllim M.M.Abbasova